

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний технічний університет
Факультет менеджменту, економіки, соціології та філології
Кафедра соціології**

**Соціологічна асоціація України
Дніпропетровське обласне відділення**

**РОЗВИТОК ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ СОЦІОГУМАНІТАРНИХ НАУК:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**Збірник матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(м. Кам'янське, 1 – 2 червня 2023 р.)**

**Кам'янське
2023**

***X Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю
«Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та
перспективи» (м. Кам'янське, 1 – 2 червня 2023 р.)***

УДК 009(08)

ББК 6/я431

З

Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та перспективи : збірник матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Кам'янське, 1 – 2 червня 2023 р. / Дніпровський державний технічний університет. Кам'янське, 2023. 415 с.

У збірнику представлені тези доповідей з соціології, психології, державного управління і місцевого самоврядування, соціальних комунікацій, історії, економіки і менеджменту, філології, педагогіки, філософії та права, а також статті Круглого столу «Суспільні виміри трансформаційних змін в геополітичному просторі» та секцій конференції. Матеріали збірника розраховано на здобувачів вищої освіти, аспірантів, викладачів закладів вищої освіти та інших наукових фахівців.

Мови видання: українська, англійська.

Редакційна рада не обов'язково поділяє думки авторів. Відповідальність за дотримання умов академічної доброчесності, грамотність, список використаних джерел, достовірність цитат та посилань, використання статистичних матеріалів покладається на авторів.

Усі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язковим.

УДК 009(08)

ББК 6/я431

© Автори публікацій, 2023

© Кафедра соціології Дніпровського державного технічного університету,

2023

З М І С Т

С.

Секція 1. Соціологія

14

Бойко В. УСПІХ І КАР'ЄРНІ СТРАТЕГІЇ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ В АКТУАЛЬНИХ РЕАЛІЯХ.....	14
Верховод Л. СУСПІЛЬНА КРИЗА ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ТЕОРЕТИЗУВАННЯ.....	16
Гордієнко Н. ЗЛОЧИННІСТЬ ПІД ЧАС ВІЙНИ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР.....	20
Гоць А., Гавара А. СТИГМА В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	22
Жолонко Т., Щербина О. ТЕОРІЯ ПОКОЛІНЬ ШТРАУСА-ГОУВА ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ.....	26
Зубченко О. СОЦІАЛЬНІ ПРОЦЕСИ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	29
Катаєв С. СТРУКТУРНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ НАСЛІДКІВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	32
Комих Н. ВІЗУАЛЬНИЙ ОБРАЗ ВІЙСЬКОВОГО У МЕДІЙНОМУ ПРОСТОРІ: РЕАЛІЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	35
Комих Н., Борсук Р. ПИТАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ....	38
Комих Н., Миргородська К. ПАРАДИГМА НОВОЇ ФІЛОСОФІЇ ВІЙНИ: АСПЕКТ ГІБРИДНОСТІ.....	41

*X Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю
«Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та
перспективи» (м. Кам'янське, 1 – 2 червня 2023 р.)*

С.

Кривошеїн В. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛОБІЗМ ЯК МАРКЕТИНГОВА ТЕХНОЛОГІЯ.....	44
Les V., Levchuk K. VEGANISM: CONSCIOUS CHOICE OR SOCIAL PRESSURE.....	47
Мачуліна І., Алейников С. ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА САМОРОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ.....	50
Мачуліна І., Красовицька О. ОСВІТНІ МІГРАЦІЇ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	53
Мачуліна І., Скала Я. ВОЛОНТЕРСТВО ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН.....	56
Нечітайло І. РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ У ЗГУРТУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ.....	58
Редькіна Г., Бабенко О. БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА В УКРАЇНІ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	62
Редькіна Г., Зайченко І. ЕТНОСОЦІОЛОГІЯ: КАТЕГОРІАЛЬНО-ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ.....	65
Редькіна Г., Колесник О. МІГРАЦІЯ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ.....	69
Редькіна Г., Турченко А. СОЦІАЛІЗАЦІЯ СПОРТСМЕНА ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ СПОРТИВНОЇ КАР'ЄРИ.....	72
Сорокіна Л. ТЕЛЕБАЧЕННЯ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ.....	76
Сорокіна Л., Мацкевич П. ОСОБЛИВОСТІ ОНЛАЙН ДОСЛІДЖЕНЬ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ.....	79

*X Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю
«Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та
перспективи» (м. Кам'янське, 1 – 2 червня 2023 р.)*

С.

**Шеломовська О., Бугаєвський О. МІГРАЦІЯ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН:
СОЦІОЛОГІЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ..... 81**

**Шеломовська О., Догадайло М. СУТНІСТЬ РЕКЛАМИ ЯК СОЦІАЛЬНОГО
ФЕНОМЕНУ: СПЕЦИФІКА СОЦІОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ..... 85**

**Шеломовська О., Пляко В. ШЛЮБНІ РОЛЬОВІ ОЧІКУВАННЯ:
КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ В СОЦІОЛОГІЇ..... 88**

**Шеломовська О., Тиха Т. КУЛЬТУРА СПОЖИВАННЯ СОЦІУМУ:
ЕЛЕМЕНТИ, РИСИ І ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ..... 92**

Секція 2. Психологія 96

**Баглай М., Якуніна А. ЯК ПОВЕРНУТИ ЖАГУ ДО ЖИТТЯ. ХОБІ –
НАЙВАЖЛИВІШИЙ ІНСТРУМЕНТ ДУШІ..... 96**

Клименко А., Коляда Н. ОСОБЛИВОСТІ ТИПІВ ПРИВ'ЯЗАНОСТІ..... 98

**Сокрута А., Улунова Г. АДЕКВАТНА САМООЦІНКА ТА ПОЗИТИВНІ
СТОСУНКИ З ІНШИМИ У ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК ПЕРІОДУ РАННЬОЇ
ДОРΟΣЛОСТІ..... 100**

Чернявська І., Чамата І. ЖИТТЄСТІЙКІСТЬ МОЛОДІ В УМОВАХ КРИЗ..... 104

**Штангей Ю., Якуніна А. ВПЛИВ ВІЙНИ НА РОЗВИТОК ТА НАВЧАННЯ
МАЙБУТНЬОГО ПОКОЛІННЯ: ШЛЯХИ ДО ПОЗИТИВНИХ ЗМІН..... 106**

Секція 3. Державне управління і місцеве самоврядування 109

Прокопенко Л. ПОВНОВАЖЕННЯ ГМІНИ В ПОЛЬЩІ..... 109

**Семенець-Орлова І., Чжан Фенхао ВАЖЛИВІСТЬ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ
ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ..... 111**

**Шумляєва І. ЄВРОПЕЙСЬКІ ПІДХОДИ ДО ДЕРЖАВНОГО ГАРАНТУВАННЯ І
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН НА НАЦІОНАЛЬНОМУ
РІВНІ..... 112**

Секція 4. Соціальні комунікації 116

**Редькіна Г., Рубан С. ЧУТКИ ЯК РІЗНОВИД ФУНКЦІОНУВАННЯ
ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ..... 116**

**Солоділова О. ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО
НАВЧАННЯ У ВИХОВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗВО..... 119**

**Суська О. ДІЯЛЬНІСТЬ ЖУРНАЛІСТА В УМОВАХ НОВИХ ВИКЛИКІВ У
СФЕРІ МЕДІАДИСКУРСУ ТА PR..... 122**

**Чернявська І., Айтуганова Л. РОЗВИТОК МОЛОДІЖНИХ ІНІЦІАТИВ:
ПЕРСПЕКТИВИ ТА БАР'ЄРИ..... 125**

**Чернявська І., Гостєва Є. ПЕРЕШКОДИ НА ШЛЯХУ АКАДЕМІЧНОЇ
МОБІЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ..... 128**

**Чернявська І., Молдовану В. КОНЦЕПЦІЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ
ЗДОБУВАЧІВ..... 131**

*X Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю
«Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та
перспективи» (м. Кам'янське, 1 – 2 червня 2023 р.)*

С.

Секція 5. Історія

135

Акопян Т., Донченко С. ПОГЛЯД ХРУЩОВА НА КРИМ..... 135

**Донченко С. МІЖНАРОДНА КОМІСІЯ ПРО ГОЛОДОМОР В УКРАЇНІ 1932 –
1933 РР. 137**

Журавель Б., Донченко С. ГОЛОДОМОР В УКРАЇНІ 1932 – 1933 РР. 139

Журавель Б., Донченко С. КРИМ І ПЕРЕДАЧА ЙОГО УКРАЇНІ..... 143

Козлов М. Донченко С. ПАРТИЗАНИ В КРИМУ У ВІЙНІ 2022 – 2023 РОКАХ 146

**Толпекін Д., Донченко С. ВХОДЖЕННЯ КРИМУ ДО СКЛАДУ КИЇВСЬКОЇ
РУСИ І УКРАЇНИ..... 149**

**Шевченко Д., Донченко С. УЧАСТЬ ЗАПОРОЗЬКОГО ВІЙСЬКА В ПЕРШІЙ
РОСІЙСЬКО-ТУРЕЦЬКІЙ ВІЙНІ 1768 – 1774 РР. 151**

**Шульга В., Донченко С. УЧАСТЬ ЗАПОРОЗЬКОГО ВІЙСЬКА В РОСІЙСЬКО-
ТУРЕЦЬКІЙ ВІЙНІ..... 154**

Секція 6. Економіка і менеджмент

157

**Будько О., Кіріченко О. ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ
УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА..... 157**

**Будько О., Лобашова А. ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ
ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ..... 160**

*Х Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю
«Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та
перспективи» (м. Кам'янське, 1 – 2 червня 2023 р.)*

С.

Карімов Г., Молчанов В. ЕНЕРГЕТИЧНА КРИЗА І «ЗЕЛЕНА» ЕНЕРГЕТИКА УКРАЇНИ.....	164
Клиновий Д., Петровська І. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СТАЛИХ ФІНАНСІВ У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ.....	166
Коренюк П. ЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА ТА СУСПІЛЬНОЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	170
Левченко М., Реджаті Хемза ЗАКОНОМІРНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ.....	173
Літинська В. ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	177
Хмелюк А., Вакулович Е., Григор`єва А., Галаницька К., Авдієнко Д. ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ ВТРАТ рф У ВІЙНІ З УКРАЇНОЮ.....	180
Хмелюк А., Малік О., Аскеров З., Волчкова О. ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ В ДНІПРОВСЬКОМУ РЕГІОНІ.....	185
Хмелюк А., Петрова Д., Михайлик Е., Лінчук Є., Добрусєв С. АНАЛІЗ СТРУКТУРНИХ ЗРУШЕНЬ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ.....	190
Хмелюк А., Юрченко К., Найден О. СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА ВПЛИВУ ФАКТОРІВ НА СОЦІАЛЬНІ ЯВИЩА.....	195

Секція 7. Філологія

Валуєва Н. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІТКОРЕКТНИХ ЕВФЕМІЗМІВ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ.....	199
Волошина К., Валуєва Н. ПРАГМАТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ТЕКСТУ.....	201
Воронова З. ВИНИКНЕННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК МОВИ.....	205
Золотаревська О., Валуєва Н. МІСЦЕ СКОРОЧЕНЬ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	208
Klymenko A., Hnarovska L. ATTITUDE OF MODERN YOUNG PEOPLE TOWARDS FAMILY AND MARRIAGE.....	211
Романюха М., Кішко С. ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИХ ТЕКСТІВ.....	212

Секція 8. Педагогіка

Завадський В., Мозгальова Н. МИСТЕЦТВО ДЖАЗУ В МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДІ.....	217
Корякін О. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОВОЛОДІННЯ ТЕХНІКОЮ НЕДОПУЩЕННЯ УТВОРЕННЯ ПОЗИТИВНОГО АКУСТИЧНОГО ЗВОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 026 СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО У ПРОЦЕСІ ОПАНУВАННЯ ОСНОВ СЦЕНІЧНОЇ ЗВУКОРЕЖИСУРИ.....	219

*X Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю
«Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та
перспективи» (м. Кам'янське, 1 – 2 червня 2023 р.)*

С.

Криворучський С., Мозгальова Н. ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ДЖАЗОВЕ МУЗИКУВАННЯ»..... **222**

Мозгальов А., Кізім С. ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ..... **225**

Староста В. ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПРИРОДОЮ ТА ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ЗМІСТ ТА АПРОБАЦІЯ ОПИТУВАЛЬНИКА ДЛЯ БАТЬКІВ..... **228**

Фамілярська Л. НАВЧАННЯ ПЕДАГОГА ОНЛАЙН У КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ..... **231**

Фоломєєва Н. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОПАНУВАННЯ ТЕХНІКИ ВИКОРИСТАННЯ РУЧНОГО МІКРОФОНУ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 026 СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ..... **234**

Чабайовська М., Євплова Д. ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ..... **238**

Секція 9. Філософія та право **241**

Комар О. ЕФЕКТ ЕХО КАМЕРИ У ПЕРСОНАЛЬНІЙ КОМУНІКАЦІЇ У РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ..... **241**

Малімон В. LONELINESS IN MODERN EUROPE: PHILOSOPHICAL REFLECTIONS..... **244**

*X Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю
«Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та
перспективи» (м. Кам'янське, 1 – 2 червня 2023 р.)*

С.

Назаренко Д., Якуніна А. ЗАСТОСУВАННЯ ФРАУДАТОРНОГО ПРАВОЧИНУ В УКРАЇНІ.....	247
Солоділова О., Бабенко В. МІСЦЕ ІНТУЇЦІЇ У ФІЛОСОФІЇ ЖИТТЯ А.БЕРГСОНА.....	250
Якуніна А., Асатрян А. СИСТЕМА ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ.....	252
Якуніна А., Бабенко М. ТРАНСФОРМАЦІЯ АРБІТРАЖНИХ ІНСТИТУТІВ.....	257
Якуніна А., Леонідов Д. ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ.....	262
Якуніна А., Молдовану В. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ.....	266

Статті за результатами роботи Круглого столу «Суспільні виміри трансформаційних змін в геополітичному просторі» та секцій конференції	269
--	------------

Атаманчук О. ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНОГО СТИМУЛЮВАННЯ ТРУДОВОЇ АКТИВНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ.....	269
Богдан В., Богомаз К. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ПРОСТОРІВ МІСТА В СОЦІОЛОГІЇ ТА СУМІЖНИХ НАУКАХ.....	278
Воронова З. ОСОБЛИВОСТІ СЕМАНТИКИ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З АНІМАЛІСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ.....	286
Голова Н. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ В ПРАЦЯХ А.С.МАКАРЕНКА.....	293

*X Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю
«Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та
перспективи» (м. Кам'янське, 1 – 2 червня 2023 р.)*

С.

Донченко С. СУСПІЛЬСТВО УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ З РОСІЄЮ.....	301
Ковальова Д., Гриненко О. ДУХОВНІСТЬ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	308
Ковальова Д., Лесь В. ДУХОВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	314
Кравцов Ю., Міроненко Д. ІСТИННІСТЬ ПІЗНАННЯ ЯК АТРИБУТИВНА УМОВА ПРОТИСТОЯННЯ МАНІПУЛЮВАННЮ СУБ'ЄКТОМ, ШО Є ФРАГМЕНТОВАНИМ.....	321
Крюковська О., Соснова М. ЗАСТОСУВАННЯ ОПТИМАЛЬНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 015.15 ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА (ОХОРОНА ПРАЦІ).....	328
Levchuk K., Voloshyna K. THE IMPACT OF WATER QUALITY ON PUBLIC HEALTH.....	337
Мачуліна І. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ В ДОСЛІДЖЕННІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ МОЛОДІ.....	343
Овод Ю. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ СОЦІАЛЬНИМ ПРАЦІВНИКАМ ЩОДО СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ВИПУСКНИКІВ ІНТЕРНАТНИХ ЗАКЛАДІВ.....	349
Олійникова В., Кравцов Ю. РЕФЛЕКСИВНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ФІЛОСОФІЇ В УМОВАХ ЖИТТЯ, ЯКІ НЕПРЕРИВНО ЗМІНЮЮТЬСЯ.....	356
Редькіна Г. ТРАНСФОРМАЦІЯ ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ПІДХОДИ ТА КОНЦЕПЦІЇ.....	362

*X Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю
«Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та
перспективи» (м. Кам'янське, 1 – 2 червня 2023 р.)*

С.

Редькіна Г., Волошина К. БЮРОКРАТІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ СУСПІЛЬСТВА.....	373
Сорокіна Л. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ТЕЛЕБАЧЕННЯ ЯК СОЦІАЛЬНОГО ФЕНОМЕНУ.....	380
Сорокіна Л., Польща А. ЖИТТЄВИЙ СВІТ ЯК ІНТЕРСУБ'ЄКТИВНИЙ ФЕНОМЕН.....	386
Ткаченко І. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ – ЗАПОРУКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	391
Шеломовська О. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СОЦІОЛОГІЇ.....	404

СТАРОСТА ВОЛОДИМИР ІВАНОВИЧ

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та
педагогіки вищої школи

Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»

**ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПРИРОДОЮ ТА ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ЗМІСТ ТА АПРОБАЦІЯ ОПИТУВАЛЬНИКА ДЛЯ БАТЬКІВ**

Взаємодія сім'ї та закладу дошкільної освіти (далі ЗДО) має надзвичайно важливе значення для формування та розвитку особистості дитини. У контексті сталого розвитку додамо, що родинне та дошкільне виховання сприяють також ознайомленню дітей з природою, екологічного виховання тощо ([1-5] та інші).

Дане повідомлення висвітлює зміст та апробацію авторського опитувальника в Google Forms для виявлення поглядів та досвіду батьків (сім'ї) щодо ознайомлення з природою та екологічного виховання дітей, взаємодії із ЗДО. Під час розробки питань опитувальника «Наша Дитина, садочок і природа» враховували такі аспекти: мотиваційно-процесуальний – методи та форми взаємодії батьки/сім'я – дитина, батьки/сім'я – ЗДО, результативний – знання та вміння вихованців.

Перша частина опитувальника містить звертання до батьків/сім'ї дитини та прохання надати відомості загального спрямування: місцезнаходження ЗДО (місто-село/селище), вік дітей тощо; друга частина – спрямована на вивчення деяких аспектів досвіду батьків у контексті ознайомлення з природою та екологічного виховання дітей (питання 1 та 2) та їх взаємодії із ЗДО (питання 3). Пропонувались питання:

1) Для ознайомлення нашої Дитини з природою та екологічного виховання, розвитку зацікавленості до пізнання природи ... (продовження див. далі):

- Спільно і часто буваємо на природі (ліс, двір, парк тощо);
- Систематично читаємо книги про природу тощо;
- Обговорюємо мультфільми, книги, казки, пісні про природу тощо;
- Використовуємо ігри природничо-екологічного спрямування та інші;
- Під час прогулянок спостерігаємо і обговорюємо різні об'єкти на природі (значення тварин, птахів, дерев, лікарських трав тощо);
- Формуємо бережливе ставлення до довкілля;

***X Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю
«Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та
перспективи» (м. Кам'янське, 1 – 2 червня 2023 р.)***

- Спільно готуємо годівницю для птахів взимку;
- Спільно доглядаємо за домашніми улюбленцями (тваринами, рибами тощо);
- Спільно доглядаємо за домашніми квітами тощо;
- Спільно проводимо нескладні досліди природничого спрямування;
- Надаємо власний приклад відповідальної поведінки щодо збереження ресурсів у повсякденному житті родини та ставлення до довкілля;
- Активно долучаємось до співпраці із ЗДО у процесі виховання Дитини;
- Удосконалюємо рівень власних знань та умінь для ознайомлення з природою та екологічного виховання Дитини (відомості про природу, ставлення до довкілля тощо);
- Навчаємо Дитину користуватись ґаджетами, цифровими застосунками для ознайомлення з довкіллям.

Питання: 2) Наша Дитина ... (продовження див. далі):

- Любить проводити час з родиною на природі (ліс, двір, парк тощо);
- Цікавиться віршами, піснями, казками, розповідями, загадками, прислів'ями і т.п. про природу;
- Із задоволенням дивиться мульт/фільми про природу;
- Охоче спостерігає за природними об'єктами та явищами планети;
- Емоційно ділиться враженнями від спостережень на природі;
- Емоційно ділиться враженнями від казок, мульт/фільмів тощо про природу;
- Любить ігри (в т.ч. природничо-екологічного спрямування);
- Цікавиться дослідями та експериментами природничого спрямування;
- Приймає активну участь у садочку під час проведення свят, занять (в т.ч. екологічних) тощо;
- Знає назви основних об'єктів природи (дерев, квітів, тварин, природних явищ тощо);
- Виявляє турботу про тварин та рослин;
- Має екологічно доцільну поведінку, бережливе ставлення до довкілля;
- Має навички бережливого ставлення до ресурсів у повсякденному житті родини;

***X Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю
«Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та
перспективи» (м. Кам'янське, 1 – 2 червня 2023 р.)***

- Використовує з періодичним контролем дорослих гаджети, цифрові застосунки для ознайомлення з довкіллям.

Питання: 3) Чи погоджуєтесь Ви з наступними твердженнями щодо взаємодії із ЗДО?

- Між нашою родиною і педагогами ЗДО переважають доброзичливі відносини;

- Діяльність ЗДО щодо природничо-екологічної освіти та виховання (в т.ч. екологічного) нашої Дитини є ефективною;

- Співпраця нашої родини із ЗДО щодо навчання та виховання (в т.ч. екологічного) Дитини є ефективною;

- Діяльність ЗДО щодо еколого-просвітницької роботи серед батьків (консультації, інформаційні стенди, екологічні свята, акції тощо) є ефективною;

- Для комунікації родини і ЗДО крім особистих зустрічей широко використовуємо цифрові інструменти (Viber, Class Room, Zoom, Google Meet тощо)

На кожне твердження респонденти надавали відповідь за п'ятибальною шкалою: 1 (Категорично НЕ погоджуюсь); 2 (Скоріше НЕ погоджуюсь); 3 (Наполовину); 4 (Скоріше погоджуюсь); 5 (Повністю погоджуюсь).

Для математичного опрацювання результатів емпіричного дослідження за наслідками анонімного онлайн опитування батьків використовували комп'ютерну програму IBM SPSS Statistics 23. Розраховували значення коефіцієнта альфа Кронбаха, який для наведених груп питань відповідно дорівнює 0,858; 0,885, 0,908. Отримані результати свідчать про надійність розробленого опитувальника та можливість подальшого використання для вивчення поглядів та досвіду родини щодо ознайомлення з природою та екологічного виховання дітей.

Список використаних джерел:

1. Загородня Л. Дитина в природному довкіллі: Впроваджуємо оновлений БКДО. *Дошкільне виховання*. 2021. № 6. С. 3-7.

2. Залізняк А., Гаврилюк С. (2020). Педагогічна взаємодія закладу дошкільної освіти та сім'ї у вихованні дітей дошкільного віку. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2020. 1(3). С. 59-64. DOI: [https://doi.org/10.31499/2706-6258.1\(3\).2020.204293](https://doi.org/10.31499/2706-6258.1(3).2020.204293).

3. Лисенко Н.В. Еко-око: дошкільник пізнає світ природи : навчально-методичний посібник. Київ : Видавничий дім «Слово», 2015. 352 с.

***X Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю
«Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та
перспективи» (м. Кам'янське, 1 – 2 червня 2023 р.)***

4. Плохій З.П. Формування у дітей дошкільного віку екологічної культури (теоретичні та методичні аспекти) : монографія. Ін-т пробл. виховання НАПН України. Київ : Персонал, 2010. 319 с.

5. Солонська А.А. Взаємодія працівників закладів дошкільної освіти з сучасними сім'ями. *Проблеми освіти* : зб. наук. пр. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», 2019. (93). С. 133-142. URI: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8431>.

6. Староста В.І., Горошак С.Б. Деякі методи та форми екологічного виховання дітей: погляди вихователів закладів дошкільної освіти. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти* : зб. матеріалів VI Міжн. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Вінниця, ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського; 6-7.07.2022). Вінниця : ТОВ «Меркьюрі-Поділля, 2022. Вип. 11. С. 159-163. URL: <https://drive.google.com/file/d/1Ej5r8CAVFpGDUqBtZ5wPDHpvFsV23Gn/view>.